

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{4}$ strani 80 K, na $\frac{1}{8}$ strani 40 K in na $\frac{1}{16}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Poziv na podpis VIII. voj. posojila. — Lanska razdelitev sladkorja za vinogradnike. — Kisli črviček ali kiseljak. — Gojitev špinače za seme. — Grahar. — O poleganju žita. — Vojne zadeve in naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.**

Podpisujte VIII. avstrijsko vojno posojilo!

Ta dolžnost veže vsakega kmetovalca, ki poseduje kaj razpoložljivega denarja, kajti s tem podpira državo, da čimprej zmagovito dokonča to strašno vojno.

Osmo vojno posojilo nudi kmetovalcem posebne ugodnosti, ker bodo imeli po vojni oni, ki se izkažejo z državnimi zadolžnicami tega posojila, prednost **pri nakupu onih vojaških predmetov**, ki jih vojaška uprava ne bo več potrebovala in vsled tega oddajala kmetovalcem. Taki predmeti so: konji, vozovi, priprežna oprema, avtomobili, različno orodje, žica in slično.

Kdor torej podpiše osmo vojno posojilo, si že sedaj zagotovi vse one potrebščine po vojni, ki si jih bo drugače težko nabavil, kajti za to mu ne bo treba denarja, ampak plačal bo lahko z zadolžnicami tega posojila.

Razentega **se denar**, naložen v osmem vojnem posojilu, **najboljše obrestuje**, kajti država plačuje 5 $\frac{1}{2}$ odstotne obresti, ki so zraven tega še davka proste.

Natančni pogoji so opisani v oglasu na zadnji strani 10. številke „Kmetovalca“.

Priporočamo pa vsem kmetovalcem: **Podpisujte osmo vojno posojilo edinole pri domačih denarnih zavodih**, da na ta način izkažemo, **koliko denarja smo mi Slovenci posodili državi.**

Lanska razdelitev sladkorja za vinogradnike.

Če pregledamo izkaze, koliko so naročile občine sladkorja v posameznih političnih okrajih in koliko so ga dobile, se nam pokaže sledeča slika. Razdelilo se je sledeče množine sladkorja:

1. V črnomaljskem okr. od naprošenih 16.351 kg le	3.132 kg, t. j. 19%
2. „ krškem „ „ „	27.011 „ „ 10.960 „ „ 40 „
3. „ novomeškem „ „ „	63.343 „ „ 7.776 „ „ 12 „
4. „ postojnskem „ „ „	96.034 „ „ 11.459 „ „ 12 „

Že na prvi pogled se vidijo velike razlike v razdelitvi sladkorja, kajti krški okraj je dobil skoraj ravno toliko sladkorja kakor postojnski (Vipavska dolina), dasi je prvi prosil le za 27.000 kg, drugi pa za

96.000 kg. Največ so dobile občine krškega okraja, namreč 40% tega, kar so prosile, najmanj pa občine novomeškega in postojnskega okraja.

Glede razdelitve v posameznih okrajih je še sledeče povedati. V črnomaljskem okraju je od 28 vinorodnih občin prosilo za sladkor 18 občin. Od teh ga je dobilo samo 8 občin, namreč tiste, ki so bile lani po toči prizadete. Drugih 10 občin je bilo zavrnjenih.

V krškem okraju so občine primeroma največ dobile, namreč povprek po 40%, nekatere pa tudi dosti več, tako n. pr. šentjernejska 70%, raška celo 76%, tedaj tričetrt tega, kar je prosila. Od 20 vinorodnih občin je prosilo za sladkor 15 občin, ki so vse dobile sladkor, tako da ni bila nobena zavrnjena. Po toči je pa trpela samo ena občina.

V novomeškem okraju je prosilo za sladkor vseh 21 vinorodnih občin, pa je bilo 10 občin odklonjenih tako kakor v črnomaljskem. Tudi novomeški okraj je trpel pred točo, ki je potokla v 5 občinah. Navzlic temu je prejel sladkorja povprek samo 12%. Nekatere občine, kakor n. pr. Šmihel-stopiška ga še 5%, ni dobila, dasi je največja na Kranjskem. Prosila je za 8.800 kg, prejela pa samo 431 kg.

Slabo so izišle tudi občine v postojnskem okraju, ki obsega vinorodno vipavsko dolino. Tam so dobile občine najmanj, niti celih 12% ne. V tem okraju je 18 vinorodnih občin, ki so vse prosile in ki so dobile od naprošenih 96.034 kg samo 11.459 kg, tedaj komaj deveti del tega, kar so prosile. Tudi tukaj je bila ena občina odklonjena.

Ves sladkor, ki se je razdelil, je bil namenjen za napravo *petiota* ali *pijače za dom*, za delavce in družino. Kakor se je pozneje izkazalo je bil en vagon sladkorja (10.000 kg) odkazan kranjski deželi posebej za izboljšanje vinskega pridelka. Ta vagon se pa ni razdelil, ker ni bilo dobesednih prošnikov zanj. Škoda, da se ni poslal ta vagon sladkorja v Vipavsko dolino, ki ga je bila potrebna, ker je prezgodaj trgala zaradi preteče škode, ki jo je delalo ondi vojaštvo. Brez vsega nadaljnega pomisleka bi se bil ta vagon lahko privoščil vipavskim vinogradnikom.

Vsa razdelitev sladkorja se je izvršila v več potih, ker ni imela ljubljanska centrala v pravem času sladkorja na razpolago. Prvi sladkor se je odposlal 19. septembra, zadnji pa menda meseca decembra, ko je bilo že vse prepozno. Dejstvo je, da do 27. novembra še ni bilo nad 8000 kg sladkorja v rokah naših vinogradnikov, namesto da bi bil do 15. septembra že ves oddan. Tej zakasnelosti in tudi mnogo prepozno došlim prošnjam je pripisati, da je trpela vsa lanska razdelitev in da se je tako pozno in neenakomerno izvršila.

Zato je treba letos že sedaj skrbeti, da se zagotovi in pravočasno razdeli potrebna množina sladkorja. Do 15. septembra mora biti sladkor v rokah vinogradnikov!

Kisli črviček ali kiseljak.

V času, ko trta cveti, opazamo, da objeda trtni cvet neki mali črviček, ki je podoben onemu, ki ga najdemo v piškavem sadju. Ta črviček sprede trtne cvetke v majhen klobčič in v njem razjeda cvetke. Črviček je ličinka (gosenica) malega nočnega metuljčka, ki ga imenujemo *trtni zavijač*. Ker ta črviček ško-

duje v času, ko spravljamo seno, ga imenujemo tudi *seneni črviček*. To je prvi rod trtnega zavijača.

Ko črviček dorase, se v bližini svojega zapredka, ali celo v njem, zabubi v majhno rjavo bubico; v drugi polovici meseca avgusta se izleže iz bube metuljček (veša) drugega rodu zavijača, leta v mraku in leže drobna jajčeca na grozdne jagode. Iz teh se razvijajo enaki črvički kakor v cvetju, ki navrtavajo grozdne jagode in se od njih rede. Navrtane (piškave) jagode gnijejo in vsled tega segnijo, večkrat cel grozd. Če pa tudi grozd dočaka trgatve, ostane kisel. Vsled tega imenujemo črvička *kiseljaka* ali *kislega črvička*. To je drugi rod trtnega zavijača.

Živalca povzroča tedaj vinogradnikom precejšnjo škodo, zlasti če se zaredi v večjem številu. Posebno, če je ob cvetju hladno vreme, tako da trta počasi cveti, naredi črviček že v cvetju mnogo škode, še večjo pa v jeseni, ker je od prvega rodu črvička dosti zalege.

Zato je treba, da že prvi rod kiseljaka, to je senenega črvička, zatiramo z vso vnemo. Ko trta cveti, pregledajmo vse grozdičke, in kjer najdemo kak zapredek ga s prstmi zmenčajmo, da črvička v njem zmečkamo.

Imamo sicer še druga sredstva proti temu škodljivcu, ker jih pa v vojni težko dobimo, poslužujmo se le najbolj preprostega. To delo lahko opravijo otroci, ki so s svojimi drobnimi prsti zanj še bolj pripravi kot pa odrasli.

V jeseni pa izbirajmo piškave jagode in jih uničujmo, bodisi da sežgemo nabrane piškave jagode, ali da jih poparimo z vrelo vodo. Če tega ne storimo, zaleze se odrasčen črviček v razna skrivališča, kakor v špranje kolja, pod razpokano skorjo trte, v svrže, luknjice šparonov in ščapov (reznikov), tam se zabubi, prezimi in nam drugo leto zopet škodo povzroča.

B. Skalický.

Gojitev špinače za seme.

Pri gojenju zelenjadnega semena, ki jih mora upoštevati ne samo vrtnar, ampak sploh vsak, ki ga hoče pridelovati v dobri kakovosti, veljajo naslednje postavbe: vedno določi najboljše, močno gnojno in rahlo zemljo za pridelovanje zelenjadnega semena; izmed rastlin izberi si samo tiste najboljše kakovosti, bogate rodovitnosti, zgodnje dozorelosti in splošno takih oblik, ki si jih želiš pri poznejši setvi; izloči vse one, ki se ti zde zakrknjene, bolne ali napadene po škodljivcih.

Tudi pri gojenju semena špinače moramo uvaževati ta navodila, če hočemo ne samo pridelati dobro zdravo seme, ampak tudi izboljšati vrsto te zelenjadi. Kajti to naj si vsak dobro zapomni: na istem prostoru posejana, z enakimi stroški obdelana dobra vrsta zelenjave nam da mnogo večji dohodek nego slaba vrsta. Iz teh vzrokov moramo vedno na to paziti, da sejemo ali sadimo vedno boljše vrsto zelenjadnega semena. Za umno pridelovanje semena zelenjave je neobhodno potrebno, da poznamo natančno tudi rastlino, s katero se pečamo. Špinača je dvodomna rastlina, t. j. nekatere rastline vodijo le prašni cvet (te so moškega spola), druge pa le pestični cvet, (te so ženskega spola). To izgleda nekako tako, kakor da mož in žena živita ločena v posebnih domovih. Moške rastline se lahko spoznajo po tem, da poženejo prašni cvet v klasju, ki štrli iz pazduh listov, medtem ko imajo rastline ženskega spola svoj pestični cvet skrit v pazduhah listov. Cvetno odevale ženskih cvetov je se-

stavljen iz obeh skupaj zraslih predlistov, ki tvorijo ob gorenjem delu 2 do 4 zobe. Po odcvetenju se to odevalo strdi in zavije plod vase. Ta tako sestavljeni nepravilni plod (navadno ga imenujemo seme), rumenkastive barve, je ali okrogel ali pa ima 1 do 3, največkrat po dva zobčasta kljuna. Po tem tudi razločujemo „okroglosemensko“ ali „špičasto“ špinačo. Bolj priljubljene so okroglosemenske vrste, zato pa so špičaste manj občutljive proti zimi.

Špinači prija mehka, bolj vlažna, dobro gnojna zemlja v ne premočno solnčni legi. Za seme jo je najboljša sejati po okopavinah, ki smo jim dobro pognojili.

Če hočemo pridelovati seme špinače, jo sejemo najraji v jeseni ter ji oberemo ali porežemo še dva- do trikrat listje; na severu in v mrzlejših krajih jo pogrebejo bolj spomladi. Pri nas jo malo kje sejajo v vrste 20 do 30 cm narazen, kar pa je posebno priporočljivo, če hočemo dobiti krepke rastline. Sejemo li v vrste, potem porebujemo na ha 20 do 25 kg semena, polovico manj na oral. Široka setev potrebuje pa 30 do 40 kg semena na ha. Po odcvetenju, ki se vrši navadno maja ali junija meseca, porujemo moške rastline iz zemlje, da imajo ostale plodonosne ženske rastline več prostora iz zraka, kar ugodno vpliva na razvoj semena. To je zrelo že koncem junija ali začetkom avgusta, in tedaj se rastline izpulijo, povežejo v drobne snope, osuše in seme izmlati ali iztolče, v malih množinah celo izmanca. Seme hranimo v kaki vreči na suhem prostoru, obvarovanem pred mišim in drugimi škodljivci.

Špinača je vetrocvec, t. j. oplodi se šele tedaj, ko veter nanese plodni prah iz moških rastlin na pestič ženskega cveta. Vsled tega je ob cvetenju nevarnost, da ne prinese veter takega prahu iz tuje vrste, kajti potem dobimo križanke, ki so drugačne oblike, kakor smo si jih želeli. Iz tega torej sledi, da, če hočemo gojiti za seme dve različni vrsti špinače, jih moramo posejati daleč narazen. Imamo dolgo in okroglostnate vrste; zadnje so bolj priljubljene. Najbolj znane in razširjene so sledeče vrste: špinača dolgo- listnata z ostrim semenom, velikolistnata Gaudrijeva z okroglim zrnjem, novoselandska (*Tetragonia expansa*) trtnata, ki traja celo leto in se listje lahko vedno obira. Zadnja vrsta se je sedaj posebno razširila, ker zelo hitro rase in je manj občutljiva proti zimi.

Hočemo izbrati izmed dobrih rastlin najboljšo, da dobimo izmed njih pleme za bodoče, postopamo sledeče: ko začne špinača poganjati cvetje, moramo najprej tiste, ki najprej cvetijo, takoj izpipati, kajti za seme niso te mnogo vredne. Pri izbiri najboljših rastlin za seme pazimo na take, ki hitro in krepko rasejo, imajo široke, temnozelene, skupaj sklenjene liste in ki pozno poženejo cvet.

Grahar.

Med mnogimi živalskimi škodljivci, ki našim stročnicam povzročajo škodo, je največ znan *grahar* (*bruchus pisi*), ki napada grahovo zrnje. Na semenu graha opazimo, da je lupina na enem mestu tanjša in prozorna, a pod njo se večkrat opazi nekaj temnega. Če postavimo tak grah na toplem prostoru, se na tem mestu odpre kožica in iz zrna izleze majhen, črn kebrček. Zrno je znotraj luknjasto in močno izgrizeno. Če posejemo tako seme, zrasedejo sicer tudi iz njega rastline, ker navadno niso ranjene kali, ki se nahajajo

ob lupini zrna, pač pa ostanejo poganjki šibki in ne uspevajo tako dobro kakor oni iz polnih zrn.

Grahar spada k plemenu rilčkarjev, je $4\frac{1}{2}$ do 5 milimetrov dolg, črne barve s tupatam belimi lisami, deloma obraščen z belosivimi dlakami. Najbolj razširjen je v južnejših pokrajinah, dobi se ga pa tudi v severnih deželah. Če posejemo ali posadimo grahovo zrnje, v katerih se je grahar zabubil, izleze iz njega ob zadostno toplem vremenu kebrček, ki se drži podnevi v zemlji ter ga vsled tega ne zasledimo tako lahko. Pozneje, ko je grah že odcvetel, položi samica v vsak plod po eno jajčece. Luknjica na stroku, skozi katero je bilo to uloženo, zarase popolnoma, da se ne more opaziti, po kaki poti je prišlo jajčece v zrno. Iz njega se izleže ličinka, ki se hrani v času, ko je grah še mehak, z njegovo vsebino. Ko začne zrno postajati trdo, se ličinka zabubi in v jeseni ali spomladi izleze iz nje kebrček-grahar. Če je vreme ugodno, t. j. če postavimo tako zrnje na gorak prostor, opazimo, kako se polagoma odpirajo lupine grahovega zrnja in kako lezejo kebrčki na dan.

Ako pa držimo grah na hladnem prostoru, ostane grahar mirno v svoji luknji do tedaj, ko se mu zdi dovolj toplo, da preruši svoje zimsko spanje.

Iz navedenega sledi, da s semenom samem vsejemo tega škodljivca v zemljo in mu damo priložnost k razmnoževanju. Glavni pogoj obvarovati se tega škodljivca torej je, sejati le zdravo seme. In v tistih krajih, kjer je grahar močno razširjen, rabimo za seme le grah iz dežel, kjer tega kebrčka malo poznajo. Lahko tudi sejemo grah tako pozno, ko izlezejo kebrčki iz zrn. V naših razmerah je pa ta način saditve težko izvedljiv, ker posadimo grah rajši rano spomladi ali pa celo že v jeseni. Najbolje je seveda, če uničimo tega škodljivca že v semenu pred setvijo. Seme postavimo na suh prostor, v peč ali v štedilnik, in ga približno dve uri držimo na 50 stopinj toplote. S tem namreč zamorimo kebrčke v grahu. Moramo pa previdno postopati, da se toplota preveč ne zviša, kajti s tem bi uničili tudi kalivost. Drugi priporočajo zamoritev kebrov v semenu s pripomočjo žveplovega ogljika. Posodo, ki se da dobro zapreti, napolnimo z grahovim semenom in dodamo malo množino žveplovega ogljika. Nato jo dobro zapremo in pustimo deset minut zaprto. Grahar se na to iztrese iz posode in razprostere na zračen prostor, po možnosti na veter, da žveplov ogljik izpuhti, drugače škoduje kalivosti semena. Na ta način so kebrki pokončani, kalivost pa ohranjena. Na 100 litrov graha zadostuje pol litra žveplovega ogljika. Ker je pa ta tvarina jedka in zelo strupena, je treba pri ravnanju z njo postopati zelo previdno in posebno odstraniti iz bližine vsak ogenj; pušiti pri tem delu se seveda ne sme.

Iz popisanega razvidimo, da se tega škodljivca ne moremo ubraniti drugače, kakor da ga uničujemo že v semenu. V zemlji ali na rastlini ga ne moremo pobijati, ker se podnevi drži skrit v zemlji in je sploh tako majhen, da ga je težko pobirati. Če pa vedno pazimo, da sejemo ali sadimo le zdravo seme brez kebrčkov, potem smemo pričakovati zdravo zrnje tudi za drugo leto. Ako ponavljamo ta način pokončevanja tega škodljivca nekaj let, potem ga lahko zatremo na naših njivah in vrtilih skoraj popolnoma. Seveda je v tem slučaju priporočljivo, da postopajo tako tudi sosede, da se grahar ne razpase z enega zemljišča na druga, dasi je tako razširjevanje manj mogoče, ker ta škodlivec ne leti tako lahko.

O poleganju žit.

Marsikoga utegne letos goljufati up, ki ga stavi na žitno letino, marsikomu utegne poleganje žita prinesiti občutno škodo.

Vprašajmo se, zakaj neki žita polegajo?

Vzrokov je več. Predvsem bi omenil *preobilno vlažnost podnebja*, vsled česar so letos žita ponekod že kolikor toliko trpela. Rast žita je v takih razmerah precej bujna, a stebila se obenem ne morejo dovolj okrepiti. Drugi vzrok je *pregosta rast* zaradi pregošte setve, vsled česar so stebila preveč zasenčena. Rastlina hoče in mora do solčne svetlobe, stebila preveč poganjajo kvišku in zaradi enostranskega razvijanja stebila ostanejo zlasti spodnja stebelna kolenca slabotnejša. Tretji vzrok utegne biti *enostransko gnojenje*, ki nudi rastlini hkrati obilno onih hranilnih snovi, katere pospešujejo bujno rast. S tem mislim predvsem na nepravilno, enostransko ali celo premočno gnojenje z dušičnatimi gnojili. Sicer danes dušičnatih gnojil nihče nima preveč, vendar je tu in tam dobil kak kmetovalec n. pr. nekaj amonijevega sulfata, ki ga je morda istovetil s superfosfatom, ki pa ni dušičnato, ampak fosfatno umetno gnojilo. V svoji nepoučenosti in v dobri veri, da mora vsak umetni gnoj delati čudeže, ga je potresal v isti množini in v isti namen kot je bil navajen potresati superfosfat ali pa Tomasovo žlindro. Sicer amonijev sulfat ne učinkuje hitro, vendar tako žito, ki mu je bilo enostransko gnojeno z amonijevim sulfatom utegne hitreje in bujnejše poganjati, stebila se pač lepo razvijajo z ozirom na dolgost, njih trdnost pa trpi, ker najde rastlina v zemlji samo enostransko hrano. Eden nadaljnjih vzrokov je *preplitvo obdelovanje zemlje*, žita se zategadelj ne morejo primerno ukoreniniti in gubijo na možnosti vetru z uspehom staviti se v bran. Dobro in globoko ukoreninjena žita tudi sicer bolje rasejo, ker dobe iz globočine in iz večjega koreninskega območja pač tudi več vseh onih hranilnih snovi, ki jih potrebujejo za dobro uspevanje. Razen doslej omenjenih činiteljev so tudi še *razne žitne bolezni*, ki pospešujejo poleganje.

Skoraj nikoli ne plega žito samo vsled enega omenjenih vzrokov, ampak jih je navadno več ali manj skupaj. Prebujna rast je lahko posledica preobilne zračne vlage, lahko tudi posledica preobilne dušičnate hrane ali pa tudi pregoste rasti, zaradi česar je rastlina prisiljena pomagati si iz sence v naravnem samoobrambnem namenu kvišku do solčne svetlobe. V vseh teh slučajih je prebujna rast stebelj na dolgost pač na škodo trdnosti in vzdržnosti žitnega stebila in spodnjih stebelnih kolenc še posebej.

Kdor se hoče boriti proti poleganju žit, naj zemljo dobro in primerno globoko obdeluje, žitu naj gnoji z *vsemi tremi* glavnimi vrstami gnojil, to je s kalijevimi, fosfatnimi in dušičnatimi gnojili, in naj se zlasti ogiblje gnojenja le s posameznimi glavnimi umetnimi gnojili in posebno z dušičnatimi umetnimi ali naravnimi gnojili. Kdor ne ve kakšne hranilne snovi kupi v posameznih umetnih gnojilih, naj vendar pri nakupu vpraša in naj se tudi pouči, kdaj in kako je posamezna gnojila rabiti in ako bi v preveliki množini dana ne utegnili škodovati tej ali oni vrsti rastlin. Dalje bo vsak napreden kmetovalec za seme porabljal vedno le najboljše zdravo blago, ki se je v njegovih razmerah že obneslo in ga bo pred setvijo iz previdnosti namakal v kvašnih raztopinah, da zatre

razne žitne bolezni. Tudi naj žita ne seje pregosto razen v onih manjugodnih hribskih legah, kjer so se kmetje že davno praktično uverili, da brez gostejše setve ni prida žetve. Glede podnebne vlage je seveda kmet brez vsake moči, ker ne more oblakom ukazovati, kdaj naj pridejo in kdaj naj zopet odidejo. *

VOJNE ZADEVE in NAREDBE.

Določila zaradi letošnje oddaje sena in slame.

1.

Zasega sena in slame.

Z ministrsko naredbo urada za ljudsko prehrano z dne 3. junija 1918, drž. zak. štv. 192., je zaseženo vse seno in slama letine 1918.

Zaseženo seno in slama se sme oddajati le kranjski poslovalnici za suho krmo v Ljubljani proti določeni prevzemni ceni.

Brez dovoljenja se ne sme prodajati nobenega sena in nobene slame.

Potrebni kmetovalcem v občini sami se sme dnevno oddajati največ 5 q in le z dovoljenjem županstva.

Strankam izven občine se sme prodajati kvečjemu 20 q, in sicer le z dovoljenjem, ki ga daje potom županstva, kranjska poslovalnica za suho krmo.

2.

Naloga poslovalnice za suho krmo.

Poslovalnica za suho krmo ima priskrbovati seno in slamo za vojaštvo in civilno porabo.

Ta urad mora predpisano množino sena in slame dobiti in mora z njo redno zalagati vojaštvo in preskrbovati tudi državne konjerejske zavode, poštne voznike, industrijske obrate i. t. d., v kolikor se taka podjetja sama ne morejo preskrbovati z lastnim pridelkom.

Kranjska poslovalnica za suho krmo mora prevzeti vso za oddajo razpoložno in za deželno dajatev predpisano seno in slamo, ki je zato porabna. Pri svojem poslovanju se poslužuje komisijonarjev.

3.

Dolžnosti županstva.

Brez vednosti županstva se ne sme v občini nič suhe krme prodajati, ne kupovati.

Župan mora skrbeti, da se za deželno dajatev predpisana množina sena in slame odda in pripelje ob določenem času na prevzemno mesto. On mora odrediti oddajo po vaseh in skrbeti, da se tozadevni ukazi redno in točno izvršujejo. On mora, če treba, tudi skrbeti, da se dobe potrebne moči in vozovi za nakladanje in vožnjo suhe krme na prevzemna mesta. Če treba, mora občane prisiliti, da pomagajo pri tem delu proti plačilu.

4.

Dolžnosti posestnika.

Posestnik ne sme oddajati zaseženega sena in slame, razen če ima za to potrebno dovoljenje, in sicer za oddajo v občini od strani županstva in za množine do 5 q,

za oddajo izven občine in do največ 20 q pa od strani kranjske poslovalnice za suho krmo.

Za deželno dajatev predpisano množino sena in slame, pa mora oddati in jo do tega časa imeti dobro spravljeno in zavarovano pred vsako poškodbo. Seno in slamo se sme oddajati le suho, zdravo, ne blatno, zatohlo ali drugače pokvarjeno.

Seno in slamo se mora zaradi tega le v suhem vremenu nakladati, voziti in oddajati na prevzemno mesto.

5.

Oddaja sena in slame.

Seno in slamo je oddajati na *prevzemnem mestu in v teku določenega časa*. Ker mora biti seno in slama suha, se sme nakladati, voziti, oddajati in prevzemati le v suhem vremenu.

Vlažnega, zmočenega in mokrega sena in take slame, se ne bo prevzelo na noben način.

Zaraditega je porabiti v času, predpisanim za oddajo, le ugodne dneve za nakladanje in vožnjo.

Po kateri vrsti in v katerem času imajo oddati posamezne občine svoje seno in slamo na prevzemnih mestih, to določuje komisijonar dogovorno z županstvom.

6.

Prevzemne cene.

Seno in slama se morata pri prevzetju stehtati in presoditi glede *kakovosti in vrednosti*.

Za dobro seno in slamo je plačati sledeče cene, in sicer:

za 100 kg sena (detelje, i. t. d.) K 25—
za „ „ škopne slame „ 14—
za „ „ navadne druge slame „ 12—

Če sta seno ali slama iz enega ali drugega vzroka manj vredna, ju je primerno plačati.

Kdor pripelje seno in slamo pravilno v bale stisnjeno in z žico prevezano, dobi od vsakih 100 kg teže po K 3.20.

Razen tega dobi posestnik, ozir. dobavitelj še odškodnino za dovoz, ki znaša pri daljavi do 5 km K 1— in za vsak km dalje po 25 v za 100 kg.

7.

Naloga komisijonarja.

Komisijonar mora pripeljano seno in slamo prevzeti in plačati po določenih prevzemnih cenah.

Prevzem in plačilo se mora od obeh strani potrditi na prevzemnih listih.

Komisijonar mora skrbeti za stiskanje prevzetega sena in slame, kakor tudi za potrebno žico, plahte in vrvi, ki so potrebne za odpošiljanje blaga.

Seno in slamo se mora skrbno spraviti v pripravljena skladišča na prevzemnem mestu, da ne trpe nikake škode.

Spravljene zaloge je zavarovati proti ognju.

Podrobna navodila se nahajajo v posebni pogodbi.

8.

Prisilna oddaja sena in slame.

Če se posestnik brani oddati predpisano množino sena in slame, ali če ni oseba, ozir. bivališče zavezanca znana, ima okr. glavarstvo pravico izvesti oddajo sena in slame *prisilnim putem*.

V tem slučaju se od prevzemne cene odbije 20 % in se skupiček izroči v potrebnem slučaju pristojnemu sodišču.

9.

Kazenska določila.

Prestopki gori navedene ministrske naredbe se kaznujejo od strani okr. glavarstva z denarno kaznijo do K 20.000— ali pa z zaporom do 6 mesecev, katere kazni se lahko tudi skupno odmerijo.

Če se prestopki dogodi v obratu kake obrti, se lahko odvzame pravica za nadaljno izvrševanje dotične obrti.

Promet z lesom žlahtnega kostanja in najvišje cene.

(Min. naredba z dne 13. maja 1918, drž. zak. št. 179.)

Ta naredba določa, da mora vsakdo svoje zaloge posekanega lesa žlahtnega kostanja naznaniti do 1. junija t. l. v polnih metrih c. in kr. vojnemu ministrstvu, (oddelek za usnje) na Dunaju, L. Kolowratring 14, ako znašajo zaloge nad 5 polnih metrov. Istočasno je zalogo prijaviti tudi pri pristojnem okrajnem glavarstvu. Vsakega prvega dne naslednjih mesecev je istotako sporočiti o prirastku ali odprodaji ter ostanku zalog.

Kostanjev les sekati se sme le z oblastvenim dovoljenjem, in sicer dajo to dovoljenje okrajna glavarstva, ako gre za kritje krajevnih gospodarskih potrebščin, v vseh drugih slučajih pa le kmetijski minister v sporazumu s trgovskim in vojnim ministrom.

Sploh se bo pa dovoljevalo sekati le taka drevesa, ki so očitno poškodovana, gnila ali ki ne rodijo več v polni meri in taka kojih obseg meri v prsni višini (1'30 m od tal) več kakor 240 cm.

Čas za sekanje je določen med 15. oktobrom t. l. in 1. aprilom prihodnjega leta. Izjeme more dovoliti kmetijski minister dogovorno s trgovskim in vojnim ministrom.

Posekana mesta se morajo zopet obsaditi.

Najvišje cene so:

- I. cena za les postavljen na kolodvor in naložen v vagon za 100 kg K 12—
- II. cene za stoječ les (neposekan):
 - a) pri oddaljenosti od kolodvora do 10 km za 1 kub. m K 35—
 - b) pri oddaljenosti od kolodvora nad 10 km za vsak nadaljni km po 1'50 K manj.

Te cene veljajo za les, ki je poraben za napravo strojilnega izvlečka, debel nad 25 cm v premeru, 15 %, pa sme biti tudi drobnejših krljev, kojih premer pa ne sme znašati manj kot po 10 cm.

Kazni do 20.000 K ali zapor do 6 mesecev ali tudi oboje obenem.

Določbe te naredbe veljajo od 25. maja t. l. naprej.

*

Zvišanje cen za klavne prasiče.

Za bodočo klavno dobo je bil c. kr. kmetijskemu ministrstvu stavljen predlog, naj se cene klavnim prasičem zvišajo približno za polovico lanskim. In brezdvomno je, da bo to ministrstvo tej zahtevi tudi ugodilo, četudi se dosedaj še ni izjavilo. Z ozirom na to ugodnost, se prasičerejcem priporoča, naj rede za zakol po možnosti čim več prasičev in se ne omeje le na rejo za domačo potrebo. Dalje vlada po deželi še napačno mnenje, da za plemenske prasiče ni v veljavi nikakih najvišjih cen. To

pa ni res, kajti še do danes velja ukaz c. kr. deželne vlade od 7. avgusta 1916, po katerem je plačevati pujske v starosti do treh mesecev po 8 do 12 K za kilogram žive teže, h kateremu znesku se sme priručniti še 25 odstotkov pribitka za prasiče, določene za plemo. Predlagano je zvišanje tudi teh cen. Tudi ta predlog še ni rešen. Opozarjamo na to naredbo vse one, ki zahtevajo za plemenske prasiče naravnost nezaslišane cene, da ne pridejo s svojimi zahtevami v navzkrižje s to naredbo, četudi moramo sami priznati, da so te stare maksimalne cene res prenizke.

Priporočamo pa kupcem plemenskih prasičev ali onih za rejo, naj bodo sami toliko razumni, in zatrejo nečuvno navijanje cen pri tej živini na ta način, da sami ne plačujejo takih naravnost neizmernih cen za to blago.

Kranjsko deželno mesto za unovčevanje živine v Ljubljani.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalec“, se navedno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znak kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadržati zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 82. Ali smem krmiti mladim prasičem listje divjega kostanja, ki ga tako radi žro?

Odgovor: Sveže listje divjega kostanja je malo grenkasto, prijetno dišeče in vsebuje dokaj čreslovine in drugih snovi, ki zelo ugodno delujejo v živalskem telesu na prebavo; vsled tega ga živina in tudi prasiči radi žro. Žival čuti sama, katera krma ji najbolj prija, in zaradi tega moramo vedno opazovati, kaj si najrajši izbira. Pri krmljenju listja divjega kostanja moramo pa vendar paziti, da se ga pujski preveč ne nažro, kajti drugače nastane lahko zaprtje, katero povzroči prevelika množina čreslovine, ki se nahaja v tem listju.

Vprašanje 83. Vprašam, če je priporočljivo dajati živini sol med krmo in koliko soli je n. pr. dati enemu volu na dan? (F. M. v Z.)

Odgovor: Samoobsebi je umljivo, da je umestno dajati živini tudi primerno množino soli, kajti ta pospešuje tek in prebavo. Odrasli goveji živini je dati na 100 kg žive teže po $\frac{1}{2}$ do 1 dekagram živinske soli na dan. Ako tehta vaš vol n. pr. 600 kg, tedaj mu dajte vsak dan 3 do 6 dekagramov živinske soli, t. j. približno 2 do 4 velike žlice. Sol dajajte živini med krmo. *

Vprašanje 84. Imam nekoliko salojidina od lanskega leta. Ker se je pa ta strdil v kepe, ne vem, če ga morem rabiti letos za škropljenje trt. Se li more rabiti v kepo strjeni salojidin lanskega leta za škropljenje? (I. Š. v T.)

Odgovor: Salojidin, ki se ga hrani več časa na vlažnem prostoru, se navzame vlage, kristali razpadejo in tvarina se strdi v kepo. Izpremeni se torej samo zunanja oblika, ker se navzame vode, kemična sestavina pa ostane neizpremenjena. Vsled tega je ravno tako uporaben kakor svež. Uspeh pri škropljenju trt je isti, kakor če rabimo kristaliziran salojidin, ki ga dobimo iz tvornice.

Vprašanje 85. Ječmen pri nas od dne do dne bolj črni, postaja snetiv in se je bati, da ga bo petino uničila ta bolezen. Res da je bilo zanj malo preveč dežja ter je vsled tega začel bledeti, vendar ni verjetno, da bi mokrota pospeševala snetivost. Kaj je vzrok bolezn na ječmenu? (I. Z. v B.)

Odgovor: Vzrok bolezn na ječmenu bo deloma rja, deloma tudi snetjavost. Rja napade žita, ako imajo v začetku preveč vlage. Proti temu pač ni pomoči. Edino suho vreme in toplota moreta ozdraviti to bolezen. Drugega sredstva Vam ne vemo svetovati. Snetjavost se sedaj ne da več zdraviti; treba je pač sejati zdravo seme, da se ne razpase ta bolezen. V bodoče skušajte dobiti seme z njiv, ki niso bile napadene od sneti. Dobro je tudi zbirati sedaj snetivo klasje, in ga požgati, da se drugo seme ne okuži.

Vprašanje 86. Ali smem porabiti prašno ajdo za seme strnišni ajdi, in je li umestno gnojiti z amonijevim sulfatom? (M. F. v Z.)

Odgovor: Prašna ajda se da ravno tako porabiti za seme kakor strnišna ajda. Kalivost je skoro enaka, le na to je treba paziti, da je seme popolnoma zrelo in suho. Čim nepopolnejše je ajda dozorela, tem slabše je seme za strniščno setev. Ajdi se navadno ne gnoji z dušičnatimi gnojili, torej tudi ne z amonijevim sulfatom, ker se jo seje po sadežih, ki smo jim gnojili s hlevskim gnojem ali z umetnimi gnojili. Pač je pa ajda hvaležna za gnojenje s fosforovo kislino, t. j. s superfosfatom, ali v pomanjkanju tega tudi s Tomasovo žlindro. Če je pa zemlja že izčrpana in ni bila preje gnojena s hlevskim gnojem ali pa s kakim dušičnim gnojilom, potem se priporoča, kakih osem dni pred setvijo potrositi 60 do 80 kg amonijevega sulfata na 1 ha, ali pa 40 do 50 kg na en oral. Z amonijevim sulfatom gnojimo zaradi tega preje, da nam to gnojilo ne požge mladih rastlin ob kalitvi.

Vprašanje 87. Ena izmed mojih kokoši, ki je drugače videti zdrava in je prav dobra jajčarica, nese jajca z mehko lupino. Zakaj kokoš leže jajca z mehko lupino in kako se odpravi tak pogrešek? (S. S. v Č.)

Odgovor: Jajčja lupina je sestavljena iz apna, torej potrebuje kokoš te snovi, ako hočemo imeti od nje jajca s trdo lupino. Vzroki mehkim lupinam so lahko različni. Največkrat je krivo pomanjkanje apna v krmi in na tekalšču. Proti temu si pomagamo, če pokladamo kokošim dovolj apnenih snovi, na pr. zidni omet, apneni pesek, apneno vodo in podobno. To ve vsaka gospodinja, da je pobeljen ali belo ometen zid vsakega zaprtega kurnika kmalu okljuvan od kokoši. Drugače je s perutnino, ki ima dovolj veliko tekalšču ali sploh prost izlet. Take živali si dobe dovolj apna povsod in jim ni treba kljuvati stene zidu svojega bivališča. Proti mehki lupini pomaga tudi dodatek koščenega zdroba, zdrobljene ali zmlete kosti, krede ali klajnega apna. Drugi vzrok leži v premočni krmi, ki pospešuje debelenje, torej v preveč beljakovinskih in tolstih krmilih. Ob jajčniku in ob žlezah, ki izločujejo apno za lupino, se nasede preveč masti, ki omejuje delovanje žlez. Posledica so jajca z mehko lupino. To se večkrat opazuje pri kokoših v spomladi, ko pridejo iz zrnate krme na pašo, kjer se hranijo po večini s črvi in kebrčki, torej z mesno hrano. Posebno tudi, ako krmimo kokoši s samimi hrošči. Jajčnik dobi toliko belkovine na razpolago, da se jajca napravijo preje, nego morejo žleze podelati zadostno množino apna za lupino. Jajca prihajajo torej z mehko lupino na dan. Navadno se to zgodi pri dobrih jajčaricah. Edini pripomoček je menjati krmo in dati dovolj apna na razpolago.

Vprašanje 88. Imam 25 dni staro tele, ki ga popek boli. Svetujte mi, **kako naj zdravim bolni popek teleta.** (L. R. v Č.)

Odgovor: Iz Vašega popisa sklepamo, da je teletov popek okužen, zato mu polagajte na popek tople prosene obkladke po večkrat na dan, da se bo popek hitreje zagnojil. Godno gnojno središče potem iztisnite in odpravite gnoj. Rano izpirajte s kakim razkuževalnim sredstvom, ki ga dobite v lekarni. Ako ne bi dobili lizola ali lizoforma, morete rabiti v to tudi kalijev hipermanganat, od katerega zadostuje 1 noževa špica na 1 do 2 litra vode. Ako pa se je med tem časom bolezen poslabšala in je zastrupljenje že prešlo na kri ter so teletu začeli členki na nogah otekati in ga boleti, potem je zdravljenje že prepozno in bo tele poginilo. Meso zastrupljenega teleta ni užitno.

Vprašanje 89. Vsejano imam sladkorno peso na gosto, ker sem mislila jo presajati tako kakor krmsko peso, **pa pravijo nekateri, da se sladkorne pese ne sme presajati, ker potem ne uspeva.** (I. F. v B.)

Odgovor: Sadike sladkorne pese smete presajati ravnotako kot ste doslej presajali sadike krmske pese. Pri tem morate seveda paziti, da sadike takoj zadostno zalijete z vodo, ko ste jih presadili na njivo. *

Vprašanje 90. Svoje konje krmim z melaso, ki sem jo prejel od deželnega mesta za krmilo. Po tem krmilu, četudi ga mešam z ovsem, se mi konji močno potijo. **Zakaj se konji potijo po melasi in kolika je vrednost iste v primeru z ovsem?** (I. L. v Č.)

Odgovor: Melasa je preostanek podelanega sladkorja iz sladkorne pese; je zelo tečno krmilo, ki vsebuje do 50 % sladkornih snovi, med temi največ sadnega sladkorja. Posebno primerna je melasa za mlečne krave, vole in pitalno goved. Za konje se smatra kot dobro nadomestilo za oves in vpliva ugodno na zdravstveno stanje živali, ker pospešuje prebavljanje in omejuje grizenje in klanje (koliko). V večjih množinah provzročuje drisko. Razlika med melaso in ovsem glede hranilne vrednosti je ta, da ima melasa v sebi veliko množino sladkorja in skoro nobenih prebavnih beljakovin, oves pa precejšnjo množino beljakovin primeroma malo pa sladkorja. Pri pokladanju melase moramo postopati previdno, in to posebno ob začetku krmljenja, dokler se ji konji ne privadijo, ter jim polagati le male množine na dan. Tudi pozneje ni priporočljivo prekoračiti 3 do 4 kg na dan in glavo. Da se konji tedaj, ko jih krmimo z melaso, močnejše potijo, je vzrok velika množina sladkorja, ki ga dobe z njo vase. Živalsko telo potrebuje toplote. To si pridobi ob presnavljanju in razkrojevanju hrane, ki jo zauživa. V tej se nahajajo razna hranila, ki ob presnavljanju počasi zgorijo, t. j. se združijo s kisikom. Pri tem počasnem gorenju se razvija toplota, ki služi živalskemu telesu. Med take gorljive snovi spadajo ogljikovi vodani, od katerih je sladkor najvažnejši. Če torej telo dobi preveč sladkorja vase, razvije se v njem preveč toplote, ki je žival ne more popolnoma porabiti. Kar je je odveč, mora iz telesa vun; to se zgodi skozi potne žleze, ki jih ima konj izmed vseh domačih živali največ. Z izpuhtenjem potne vode se odstrani preobila toplota iz telesa in žival je obvarovana pred pregretjem in kapjo. Malo preobilo potenje konjem navadno ne škoduje. Ko se konj poti, se mu po telesu delajo bele pene, ki jih provzroča beljakovina, nahajajoča se v konjskem potu. Pri močnem potenju izgubi konj na dan 20 gramov beljakovin iz telesa. Vsled tega je za zdravje konj neobhodno potrebno, da jih vsakokrat, ko so se spotili, dobro obrišemo in odrgnemo s slamo, da jim

spravimo to beljakovino iz kože, ker bi ta drugače zamahala potne luknjice.

Vprašanje 91. Pri nas dobiva veliko število goveje živine bolezni, ki se na ta način pojavlja, da živali hiraajo, jih bolijo noge ter čotajo, dokler tako ne opešajo, da ne morejo več vstati in končno skoraj vsaka izmed njih pogine. Navzlic temu pa živina rada do zadnjega je. Ta bolezen pri goveji živini traja že skoraj dve leti, in če pojde tako naprej, bomo ob vso živino. Mesarji pravijo, da pri zaklanih živalih ne zapazijo drugega, kakor da je mozeg v kosteh nog nenavadno voden, kar smo tudi mi zapazili pri živini, ki smo jo morali v sili doma zaklati. Kaj je vzrok tej bolezni in kako jo je zdraviti? (A. P. v P.)

Odgovor: Vsak del živalskega telesa obstoji iz nebroj majhnih celic, ki jih s prostim očesom ni videti. Vsaka celica ima takorekoč svoje življenje zase in življenje vseh celic skupaj tvori življenje cele živali. Vsaka celica dobiva hrano iz krvi, s katero se redi in vsaka celica pa zopet pretvorjeno hrano iztrebi, ki gre iz živali z dihanjem in s skalnico. Če žival ne dobi dovolj krme in tudi ne prave, se celice ne morejo potom krvi preživljati, se skrčijo in se celo popolnoma razkroje ter potem pravimo žival shujša ali celo oboli. Vsled nezadostne in slabe krme postaja kostna in mozgovna celična tkovina polnokrvna, celice večje, rudninske snovi v kosteh se izgubljajo in na njih mesto pridejo žolčaste, vodene in toščobne snovi. Kost dobe tanko vnanjo plast, postanejo lomljive, žival ne more več stati, mozeg postane voden in žival splošno shujša. Ker se iz kostnega mozga tvorijo tudi zelo važna rdeča krvna telesa, ni bolan mozeg sposoben tega v pravi meri vršiti in tako postane žival vsled slabo sestavljene krvi sploh bolna. Proti tej bolezni ni zdravila, ampak edinole pokladanje zadosti tečne klaje. Močnih krmil, t. j. takih, ki imajo v sebi veliko beljakovin, s katerimi so spojene potrebne rudninske snovi, sedaj žal nimamo na razpolaganje, zato bodo ozdravljive živali še najhitreje prišle zopet k moči, če jim pokladate mlado zeleno klajo ali če jih pasete, kajti mlada zelena klaja je jako redilna in sploh na zdravje dobro vpliva. Obenem pokladajte tudi redno klajnega apna. △

Vprašanje 92. Kako je kriti streho z eternitom, da bo vodo držala? Pokril sem namreč svojo streho z eternitom pred 8 leti. Kakih pet let je bilo dobro, a sedaj gre dež tako skozi, da jo moram prekriti. Posebno slabo je, kadar gre dež z vetrom. (F. S. v B.)

Odgovor: Eternit ima to slabo lastnost, da se čez nekaj let zapraši, zato ob robih na spodnji plati vodo navzgor vleče in potem streha moči, zlasti, če gre dež z vetrom, ki deževnico notri tlači, posebno, če veter slabo pritrti eternit privzdiguje. Eternit je drugače prav dober in trpežen za kritje streh, toda eternitova streha je le tedaj brezhibna, če se pod eternitom najprej streha pokrije s strešno lepenko. Prekrite tedaj svojo eternitovo streho, toda najprej jo pokrite s strešno lepenko in šele nanjo pritrdite eternit. △

Vprašanje 93. Imam precej ugašenega apna, ki ga sedaj zelo manjka, zato pridejo k meni ponj, pa sem v zadregi kako naj ga zaračunim. **Kakšno je razmerje v cenah med živim in ugašenim apnom,** oziroma koliko pride ugašenega apna na 100 kg živega? (J. M. v T.)

Odgovor: Za ugašenje živega apna se potrebuje v teži trikrat toliko vode. Pri nas se apno gasi v jamah, ki imajo prodorna tla, skozi katere pronica precejšnji del vode, kar ni napačno, kajti tako ugašeno apno je veliko boljše, ker gre z odtečeno vodo iz apna veliko snovi, ki

ga delajo slabega ter je odtečeno apno sploh mastneje in boljše. Računati se sme, da v takih jamah dá 100 kg živega apna kakih 350 kg ugašenega apna, in če se upoštevajo stroški za delo in obresti od založene glavnice, se lahko reče, da je 100 kg ugašenemu apnu primerna cena vobče nekako 1/3 od cene živega apna. △

Kmetijske novice.

Švicarska živina. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« naznanja onim živinorejcem, ki so naročili švicarsko živino, da pride ta na Kranjsko šele meseca avgusta t. l., ker preje izvoz iz Švice ni mogoč.

Dobava bencina za mlatilnice in druge kmetijske namene. Poljedelsko ministrstvo hoče tudi letos zagotoviti potrebni bencin za motorje, ki se rabijo za mlatev in v druge kmetijske namene. Oddajal se bo težki bencin, mešani bencin in zmes bencola in petrolbencina. Podrobna določila se izvedo pri okrajnih glavarstvih, kjer se dobe tudi predpisane tiskovine za taka naročila. Naročila na bencin, ki morajo biti potrjena od občinskega urada, je pošiljati naravnost na poljedelsko ministrstvo, oddelek XXVI. (Departement XXVI des k. k. Ackerbau-ministeriums.)

Stanje vinogradov. Po vsej deželi in tudi v drugih pokrajinah kaže letos trta jako dobro. Mestoma je sicer v mrzlih velikonočnih dneh nekoliko pozebla na očkih, kar je pa pognalo, je nastavilo bogat zarod, da bo, če bo vreme ugodno, lahko letos še dosti več vinskega pridelka kot lani. Po suhih in vročih letih trta navadno boli rodi kot po mokrih, ker se v suhem poletnem času razvije v trtnih popkih več zaroda kot ob mrzlem in mokrotnem vremenu. Ker je vinski pridelek zelo dragocen, ne pozabimo točno in pravilno izvrševati dela v vinogradih, zlasti pa škropljenje, vežnjo in okopavanje, da si zasiguramo pridelek. B. Skalický.

Prodaja letošnjega sena je po novi naredbi brez vednosti županstva in brez dovoljenja prepovedana. Kdor hoče tedaj seno prodajati drugim strankam ali ga kupovati, se mora zgledati predvsem pri županstvu dotične občine. Za prodajo do 5 q sena, ki ostane v domači občini, daje potrebno dovoljenje županstvo, za večje množine pa in za seno, ki gre iz dotične občine v druge kraje, je treba dovoljenja, ki ga daje potom županstva deželna poslovalnica za suho krmo (dosedaj deželno mesto za krmila, oddelek za seno in slamo).

Pomanjkanje otrobov. Po mlinih manjka žita in zato je zmanjkalo tudi otrobov. Deželno mesto za krmila ne more torej zaenkrat ugoditi vsestranskim in obilnim naročilom na otrobe, ki prihajajo od občin in od drugih odjemalcev. Oddaja pa sedaj *melasno krmo* za konje, govejo živino in prasiče in *klajno moko* za prasiče.

Družbene vesti.

Modre galice za škropljenje trt je bilo družbi za kranjsko deželo nakazanih 25 vagonov, od katerih jih je 21 že prišlo in so razdeljeni na posamezne razdeljevalnice. Od ostanka 4 vagonov sta ravno kar dva na potu

ter jih družba takoj razdeli, ko jih prejme. Nadaljna dva vagona imata tudi kmalu priti in tako upamo, da dobe vse razdeljevalnice naročeno modro galico v kratkem. Na družbeno prizadevanje se je obljubilo za Kranjsko še en vagon, t. j. 26. vagon modre galice in bo zato vsaj drugi mesec družba v stanu onim razdeljevalnicam za drugo škropljenje še nekaj galice nakazati, ki z doslej naročeno ne bodo izhajali. Potemtakem bo naša dežela z modro galico dovolj preskrbljena, seveda z napako, da vinogradniki že sedaj nimajo vse modre galice v rokah, na čemer pa ni družba vzrok, ampak sedanje vojne razmere, kajti tvornice zaradi pomanjkanja delavcev in premoga niso mogle blago pravočasno izdelati. Razdeljevalnice pa še enkrat opozorimo, da naročnikom modre galice ne smejo naenkrat vse dati, ampak v tistem razmerju, kakor jo od družbe prejemajo, ker je poglavitno, da ima vsak vinogradnik vsaj za prvo škropljenje dovolj galice v rokah.

Oddaja umetnih gnojil je glasom ministrske naredbe z dne 26. aprila 1918, drž. zak. štev. 153., sedaj za celo državo urejena ter dobi vsaka dežela svoj določen delež na fosfatnih in dušičnatih gnojilih. Na kranjsko deželo pride 12 % umetnih gnojil od vsega avstrijskega izdelka. Ta množina znaša za Kranjsko 12 vagonov superfosfata, 156 vagonov Tomasove žindre in 22 vagonov dušičnatih umetnih gnojil. Ta gnojila, ki so določena za celo leto, t. j. od 1. julija t. l. do 1. julija 1919, se morajo enakomerno razdeliti na vse sodne okraje z ozirom na njih ploskve njiv in travnikov ter se morajo oni kmetovalci, ki niso včlanjeni pri nobeni kmetijski korporaciji enako upoštevati kakor udje podružnic, zadrug itd. Družba je sestavila razdeljevalni načrt, ki ga sedaj kmetijsko ministrstvo šele potrdi. *Vsled tega mora družba na podlagi gori imenovane ministrske naredbe razveljaviti vse doslej prijavljene naročitve na umetna gnojila* ter jih je vnovič prijaviti po načinu, ki bo objavljen v eni prihodnjih številkih »Kmetovalca«. Naredba se pa ne tiče kalijevih umetnih gnojil, od katerih bržkone v jeseni ne bo drugih dobiti kakor edinole nekaj kajnita, seveda če ne bo kakih prometnih ovir.

* **Za ajdovo setev** se ni nadejati kaj pridra ali nič fosfatnih umetnih gnojil, brez katerih ajda nikdar bogato ne obrodi, zato nujno priporočamo ajdi gnojiti s pepelom od lesa, ki ima v sebi skoraj 4 % v vodi raztopljive fosforove kisline in vrhutega 10 % kalija, vsled česar je 400 kg pepela od lesa toliko vredno kakor 100 kg superfosfata.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Studenem pri Postojni, ki bo 23. junija t. l. popoldne ob treh v šoli.

SPORED:

1. Poročilo tajnika.
2. Poročilo blagajnika.
3. Raznoterosti.

Kmetijska podružnica v Studenem pri Postojni,

2. junija 1918.

Načelnik: M. Pelan.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto. Posamezna številka stane 40 h.

Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske-dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznani) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{3}$ strani 80 K, na $\frac{1}{4}$ strani 40 K in na $\frac{1}{12}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah, založba c. kr. kmet. družbe, tisk J. Blasnika nasl. Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1918. Letnik XXXV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 15. VI. 1918. — Prevzemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Riž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se približe 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29./9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, boba K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.— franko mesto prevzema. Jedilni fižolin bob vseh vrst K 40.—, Fižolin bob, grah ali leča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repič K 97.—, Suhe češplje, do kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom. kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solinčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlučki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovajišča, brez vreč, vstevši stroške nakladanja, Krompir 32 K od 11./IV. 1918 dalje, Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 23 K, akupa (ržena slama) 13 K, slama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. Jajca, v ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34201. Moka, Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mлина (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obroda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16303) Jačpren št. 10, 66 h; 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene.

Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10.3. 1917, št. 8855 in brz. kmet. min. dež. vladi z dne 20./III. 18, št. 15515) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za voli I. kakovosti po K 450, II. kakovosti po 4 K, III. kakovosti po K 350; za krave I. kakovosti po K 410, II. kakovosti po K 370, III. kakovosti po K 330; za telice in bikle I. kakovosti po K 430, II. kakovosti po K 4—, III. kakovosti po K 340, za koščeno živino po K 280. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasice. (Min. naredba z dne 6.7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasice, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 550, za debele prasice za nadaljnjo pitanje, ki so od 60–90 kg teži po 6 K, za mesnate prasice nad 40 kg žive teže po K 470, za pitane prasice pod 60 kg in mesnate prasice pod 40 kg ni določena nikakoli cena, a jo zato določa ukaz, dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.)

Najvišje cene za prasice, ki jih min. nar. z dne 6.7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljenе pujske do 3 mesecev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasice za zakol in sicer: pitane prasice pod 60 kg žive teže in nepitane, pod 40 kg žive teže 1.) domačega plemena po K 5—, križanih pasem po K 550, žlahtnih pasem po K 6—; Za prasice za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih proda za plemo. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorjenje cene ne veljajo. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 780 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6.7. 1916. — (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1.4. 1917 št. 10384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7—, scvrte svinjske masti po K 8—, (Glej lanski »Kmetovalec« stran 55.)

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa. Upravništvo ne prevzema posredovanja.

Več vagonov drv bukovi ali drugih za kurivo kupi c. kr. kmetijska družba kranjska za ceno po dogovoru.

Rosilne stroje za enega ali dva konja, obračalnike, avtomatične konjske grablje, bencin motorje (stoječi ali ležeči model), in prevozne parilnike, navadne, pocinkane, z opravo za žganjekuho, štedilnike (Sparherd), tehtnice, žetovne mline ali z nmetnimi kamni, gnojnične sesalke, mlatilnice in škoporeznice za vsaki pogon, gipejine, prevozne krušne peči itd., priporoča po zmerni ceni Josip Božič, pošta Grafenstein, Koroška. 103

Večjo množino sadnega kisa ima na prodaj F. Pangerc, Vrtna p. Radovljici. 112

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuzna nasl. v Ljubljani, ra Martinovi (Ahacjeri) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstan zelisa, suho cvetje (suhe rože), liporo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanem tvrdki. Cene, ki jih plačujemo nabiralcem, so letos izredno visoke. 115

Cebelni vosek, ter voščine, kupi veletrgovina Anton Kolenc, v Celju, vsako množino po najvišjih cenah. Kdor kaj ima, naj ponudi. Vosek se plača 20 K, voščine 5 K kg. 118

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Gersak & Co., Ljubljana, Kongresni trg 10. 119

Štiskalnico za grozdje, dobro ohranjeno kupim. Ponudbe na g. Giro, St. Jernej, Kranjsko. 120

Voz (zapravljenec), vinto in kosilno-co ima naprodaj Marg. Babnik, Zg. Šiška 32. 121

Psa čuvaja ali ovčarske pasme želim kupiti: Starost in težo je naznaniti. Ponudbe naj se pošljejo Fr. Valant, posestnik, Bodešče, p. Bled, Gorenjsko. V zameno se da tudi nekaj živili. 122

Upravništvo »Kmetovalca« sprejema primerne inserate po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljen je imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izbaja (dvakrat mesečno) v 13-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 26 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Skrbite

za pravočasno dobavo

zanesljivega semena trav in detelj!

Mešanica zanesljivih travnih semen

ki sestoji jamčeno z:

- 15 % semena domače detelje,
- 8 % „ nemške lucerne ali sedemletne detelje,
- 18 % „ hmelske lucerne,
- 17 % „ francoske pahovke,
- 17 % „ angleške ljulike,
- 25 % „ mačjega repa

oddaja e. kr. kmet. družba kranjska v Ljubljani svojim udom po 8 K kg.

Kmetovalci! Mešanico travnega semena si nabavite šele, ko poznate množino in kakovost posameznih pridejanih vrst in ko na tej podlagi izračunate vrednost mešanice. (22)

Le racijonalna
reja perutnine

kot glavna ali postranska panoga potom naših najboljših

valilnikov

donaša vsakemu gospodinjstvu ceno

meso in jajca!

V 7. do 8. tednih zakolno perutnino!

Nickerl & Co., G. m. b. H.

podjetje za racijonalno rejo perutnine in drobnice
Inzersdorf 119 pri Dunaju. (66)

Jajca za valenje

od treh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorka, potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 2-90. Jamstvo za svežost in 100 % oplojenje.

Jastrebški Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje za K 2-90. Jajca belih pekinških rac po K 2-90. Jamstvo za svežost in 100 % oplojenje.

I. Perutninarski zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (13)

Garje(kraste), srbečico

odstrani hitro dr. Emil Fleschovo origin.

„Skaboform - mazilo“.

Poskusni lonček K 2-30, večji K 4—, obiteljska mera K 11— (32)

Ob večjih naročbah za žitno veljajo naslednje znižane cene:

1 kg K 25, 5 kg K 100, 10 kg K 180, 25 kg K 400.

Pošiljanje franko.

Naročite edino pri izdelovalnici:

Dr. Emil Fleschova lekarna „Pri kroni“, Győr (Raab) Ogrsko.

Podkovska šola

c. kr. kmetijske družbe

v Ljubljani

sprejme v službo (43)

podkovskega in kovaškega mojstra.

Plača po dogovoru.

Nastop po možnosti takoj.

Pošne hranilnice račun št. 828.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica
Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/4 % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v vnesi z čekovnim promislom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1.000.000 kron.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“.

* **Sodi od galice.** Razpošiljanje galice je bilo letos tudi vsled tega, čisto skoro onemogočeno, ker je tvornicam sodov zmanjkalo. Že lani se je c. kr. poljedelsko ministrstvo zato s tvornicam dogovorilo, da le-te vzamejo prazne sode za ceno po 7 K 50 za vsak sod v dobrem stanju franko Liesing pri Dunaju nazaj. Pozivljamo torej prejemnike galice naj čimprej odpošljejo kolikor mogoče dosti dobrih sodov franko nazaj na naslov Wagenmann, Seybel & Co. A. G. chem. Fabriken, Liesing, (postaja Liesing pri Dunaju) in naj tvornicam sode kar naravnost računijo.

* **C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Seme lucerne detelje ogrske provenience, jamčeno brezpredenično in skrbno čiščeno po K 16.— *kg*.

Seme domače ali črne detelje, istotako čiščeno s strojem »Cuscuta« jamčeno brezpredenično in največje kaljivosti pri odjemu 50 ali 100 *kg* in več po K 10.—, pri manjšem odjemu po K 12.— *kg*.

Seme hmelske lucerne (Medicago lupulina) dveletna rumena detelja stane pri družbi 5 kron *kg*. To brezpredenično seme uspeva tudi v slabih, apnenih ali lahkih zemljah in je posebno priporočljivo za primes k travnim semenskim zmesem.

Travna semena: Mačji rep K 6.—
Angleška ljulika „ 6.—
Francoska pahovka „ 10.—
Travna mešanica „ 8.—

Vreče za semena trave in detelje morajo udje naročniki po možnosti družbi obenem z naročitvijo dostaviti. Le koder to nikakor ni mogoče priskrbi družba udom sama primerne močne vreče. Te vreče so pa sedaj jako drage in jih mora družba po nastopnih cenah računati, ne da bi jih za te cene potem nazaj jemala:

pri pošiljativah do 10 *kg* stane vreča K 3.—
„ „ 15 „ „ K 4.—
„ „ 20 „ „ K 5.—
„ „ 25 „ „ K 6.—

večje vreče stanejo vselej primerno več.

Kalijev hipermanganat po 8 K *kg*.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Galun po K 240.— sto *kg*. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo glino. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne odpere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Fenolftaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 *gr* po K 12.— *kg*.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnolobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane *kg* 7 K.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29.—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1917 vlog . K 66,800.000.—,
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—,
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje
po 4 % (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslojja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjsko pa proti 5 1/4 %, obrestim in proti najmanj 1 %, oziroma 2 1/4 % odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja komad

po 20 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rak na sadnem drevju.
3. Gnojjenje vinogradov.
4. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
5. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
6. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
7. Kako se pripravljata dober vinski kis.
8. Vzroki neplodnosti pri govedih.
9. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
10. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
11. Čiščenje in precejanje vina.
12. Bradavice pri domačih živalih.
13. Kisli črvicek.
14. Zeleno ali suho cepljenje trt.
15. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
16. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
17. Zavrelka.
18. Trtna plesnoba.
19. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
20. Kislost (kislota) in razkisanje vina.
21. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
22. Mazanje trt z zeleno galico.
23. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prasičev.
24. Krčljivost ali okrnjenost trt.
25. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
26. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
27. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
28. Kožni izpuščaji pri prasičih.
29. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
30. Sredstva proti trtni plesnobi.
31. Kateri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
32. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
33. Konserviranje sadja brez sladkorja.
34. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
35. Snetjavnost pri žitu.
36. Kako se jajca ohranijo.
37. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
38. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
39. Kdo se naj še zglašuje za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
40. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
41. Garje pri konjih.
42. Apneni dušik, najboljša sredstva za dušičnato gnojilo.

Kmetiska hranilnica in posojilnica na Preloki, Bela Krajina

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
vabi svoje člane na

IX. redni občni zbor

ki se boče vršil

v nedeljo, 23. junija 1918

ob 5. uri popoldan

v združnih prostorih.

Spored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Pregled in odobritev računov.
4. Čitanje revizijskega poročila z dne 28. aprila 1918. (52)
5. Čitanje zapisnika lanskega obč. zbora.
6. Volitev načelstva 7 članov.
7. Volitev nadzorstva 9 članov.
8. Slučajnosti.

Odbor.

Kmetovalci!

Ne samo stanovska temveč tudi naša narodna dolžnost nas veže, da se strnemo vsi v Kmetijski družbi. Le v kmetijstvu je bodočnost našega naroda. Po vojni nas čakajo ogromne naloge, ki jim bomo kos le s pomočjo stanovske organizacije — sicer utonemo. —

J. Komatič,
prodajalec strojev
Ljubljana,
Gradišče štev. 11
priporoča dobro znano
tovarno

WELSIA

ki izdeluje izvrstne
brzoparilnike
vseh velikosti in po-
rabne obremen za ku-
hanje žganja.

Priporočam tudi
!! decimalne tehtnice !!

od 50 do 300 kg

in (50)
žitočistilnike
(pajkne)

na 6, 8, 9 in 12 mrež.
Cene po dogovoru.

! Samo !

za
eno krono

pošilja

C. kr. kmet. družba

:: kranjska ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

:: matic“ ::

ki je neobhodno po-
trebna vsakemu če-
belarju.

Proda se

iz proste roke

15 do 20

parcel

njiv, travnikov
in nekaj malega
za drvarijo.

Ivan Renko,

Bree št. 7.,

p. Trnovo pri

Ilirski Bistrici.

(49)

(6) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje
knjige:

Zvezek Cena K

2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu — 30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini — 20
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa — 150
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev — 30
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem — 70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem — 30
12. Pridelovanje in razpečanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický) — 50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanic. (Weinzierl-Turk) — 1—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa — 150
15. Steuert-Jamnik: Sosesta Razumnika konjereja — 1—
- 48 raznih gospodarskih navodil po 20 vin. komad.

Jabolčnih -drevesc-

10.000 komadov,
:hruškinih 2000,:
:češpelj 2000 -

najboljših vrst proda za
jesensko vsajenje pod-
pisano oskrbnistvo. Na-
ročitve se bodo reševale
po vrsti, kakor priha-
jajo oskrbnistvu, zato
je priporočati pravo-
časno prijavo.

-Grasčinsko oskrbnistvo-

Mokrice,

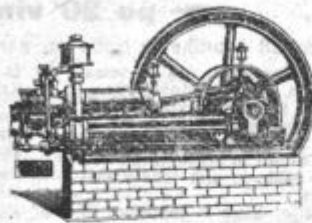
pošta (51)

Jesenice ob Savi na

Dolenjskem.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

**Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedeljskih strojev**

iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSIA“.

Žveplo

za (48)

**žveplanje
sodov**

1 zavoj (20 kosov)
stane K 7, razpo-
šilja na vse strani

A. F. Krepek,

- Maribor, -
Bismarkstrasse 19.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrčel! **Berite!**

A. Šivic:

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesna debel posekanega in rastočega drevesa celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računjanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu s a ude c. kr. kmet. družbe K K 150.

Kislo vodo

in (35)

vino

razpošilja

A. OSET,

p. Guštanj

(Koroško).

Ronjsko

- žimo -

vsako množino

kupuje

Mihael

Mihelič,

ščetar v Ljubljani,

Šelenburgova

ulica št. 1,

nasproti Kazine.

(17)

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☺